

SNŪKERA TERMINOLOĢIJA

Marija Mozgova

Snūkers pasaulē un Latvijā

Snūkers ir biljarda spēles paveids. Šis sporta veids tiek uzskatīts par intelektuālu spēli, kur viens no galvenajiem uzvaras priekšnoteikumiem ir rūpīgi izstrādāta stratēģija. Biljards ir bijis iecienīts jau kopš 16.gs., un to pārsvarā spēlēja karaļu un aristokrātu pilīs, tāpēc arī mūsdienas visas biljarda spēles asociējas ar aristokrātiju, kas piešķir tām lepnu statusu un džentlmeņu spēļu imidžu.

Pieņemts uzskats, ka snūkers radās 19. gadsimta otrajā pusē. Biljards bija populāra aktivitāte starp britu armijas virsniekiem Indijā, kuri izstrādāja vairākas variācijas par tradicionālo biljarda spēli, ieskaitot arī snūkeru.

Vārdam „snūkers” arī ir militārā izcelsme, kas bija kā slenga termins nepieredzējušiem kadetiem, kas dienēja pirmo gadu. Vienā no notikumu versijām ir minēts, ka kāds no virsniekiem, spēlējot šo jauno spēli, uzveicot pretinieku nosauca viņu par „snooker”. Tā sāka saukt arī šo biljarda spēli.

Spēle ātri izplatījās Britu Impērijas teritorijas ietvaros, un tā tika oficiāli atzīta 1900. gadā, kad arī tika apstiprināti un publicēti spēles noteikumi.

Klasiskais biljards spēja noturēt savu augstāko popularitāti līdz 20. gadsimta vidum, kad snūkers beidzot izvirzījās vadībā, pārsvarā pateicoties leģendārajam Džo Deivisam. Televīzijas parādīšanās veicināja šī sporta veida atpazīstamību. Pasaules čempionāts snūkerā pirmo reizi tika pārraidīts 1973. gadā un drīzumā kļuva par vienu no populārākajiem raidījumiem Lielbritānijā. 1976. gadā ieviesa spēlētāju pasaules reitingu. Interese par snūkeru pieauga un 1978. gadā Pasaules čempionāts bija pirmais, ko pilnībā pārraidīja televīzijā. Vērts pieminēt, ka kopš 1977. gada Pasaules čempionāts norisinās „Crucible Theatre” telpās Šefildā.

Spēle ātri kļuva par klasisko sportu Anglijā, Īrijā un visā Apvienotajā Karalistē. Snūkers guvis ievērojamus panākumus pēdējo 30 gadu laikā, un lielākā daļa spēļu tiek pārraidītas televīzijā.

Snūkera turnīru skaits kļūst arvien lielāks, kas spēlētājiem dod iespējas aizvadīt vairāk spēļu un ievērojami paaugstināt savu līmeni, nepārtraukti attīstot savu meistarību. Strauju paplašinās arī spēles ģeogrāfija. Snūkers ir īpaši iemīlēts un attīstīts Āzijas valstīs, kur arī regulāri tiek rīkotas snūkera sacensības. Valstis, kurās aktīvi tiek spēlēts snūkers, ir Lielbritānija, Eģipta, Indija, Pakistāna, Īrija, Austrālija, Jaunzelande, Menas sala, Šrilanka,

Taizeme, ASV, Argentīna un Krievija.

Par pēdējo gadu spožāko spēlētāju tiek uzskatīts Ronijs O'Salivans, taču pašlaik pasaules reitinga virsotnē atdodas jaunie talantīgi spēlētāji – austrālietis Nīls Robertsons, angļi Marks Selbijs, Džads Tramps, kā arī Ēinas zvaigzne Dins Džunhū.

Snūkers ir aizraujošs sporta veids, kas prasa lielu meistarību, pieredzi, precizitāti, pacietību un izcilu prātu. Snūkeru spēlē visā pasaulē gan izklaidei, gan amatieru un profesionālajā līmenī. Snūkers spēj uzrunāt dažādus sponsorus un daudzus televīzijas kanālus, kas ļauj šim sporta veidam piedāvāt arī ievērojamas naudas balvas profesionālajos turnīros.

Kaut arī šis sporta veids nav saistīts ar fizisko slodzi kā tādu, snūkers prasa nepārtrauktu uzmanību un augstas koncentrēšanās spējas. Taču spēles novērotājiem snūkera nepiespiests formāts sniedz labvēlīgu noskaņu, un ir īpaši piemērots vērošanai televīzijā.

Snūkeru spēlē ar 22 bumbām - 15 sarkanās, 6 krāsainās un 1 baltā "sitamā" bumba. Spēles mērķis ir iesist sarkanās un krāsainās bumbas noteiktajā secībā. Krāsainajām bumbām vērtību nosaka pēc krāsas: 15 sarkanās bumbas, pa vienam punktam katra, dzeltenā - 2 punkti, zaļā 3 punkti, brūnā - 4 punkti, zilā - 5 punkti, rozā - 6 punkti, melnā - 7 punkti. Ar balto bumbu izdara sitienu. Bumbas jāizspēlē noteiktajā secībā. Iesistas krāsainās bumbas tiek izliktas atpakaļ kamēr uz galda paliek sarkanās bumbas. Secības princips vienkāršs - ja sitiens nenes punktus, tad tas pāriet nākamajam spēlētājam.

Snūkera popularitāte un attīstības līmenis Latvijā nav pārāk augsti, taču latviešiem ir savi snūkeristi, tiesneši, snūkera entuziasti. Šobrīd snūkers Latvijā ir vēl samērā jauns sporta veids, bet ir vērojams zināms progress, turklāt, pēdējos gados Latvijā tika novadīti vairāki pasaules mēroga pasākumi un 2014. gada augustā Latvija pirmo reizi rīkos *World Snooker PTC* Eiropas čempionāta tūres posmu "*Riga Open*" profesionāļiem, kurā sola uzņemt pasaules snūkera zvaigznes.

Snūkera atpazīstamības un popularitātes kāpumu Latvijā un arī Krievijā ir veicinājis rīdzinieks Vladimirs Siņicins, kas ir starptautiskās kategorijas tiesnesis un snūkera komentētājs televīzijas kanālā *Eurosport* krievu valodā. Pēc autores domām, viņa komentēšanas stils piesaista skatītāju uzmanību un palīdz atklāt un patiesi saprast snūkeru un aizraujošākas spēles nianses.

Snūkera aktivitātes Latvijā vada un koordinē Latvijas Republikas Biljarda Federācija (LRBF).

LRBF statūtos ir norādīti šādi darbības mērķi:

- attīstīt, popularizēt, atbalstīt un pārstāvēt biljarda sportu Latvijas Republikas teritorijā un ārpus Latvijas robežām;
- apvienot biljarda sporta organizācijas (biedrības un komercsabiedrības) un

izveidot vienotu biljarda sporta sistēmu Latvijā;

- izstrādāt, pilnveidot un realizēt biljarda sporta attīstības programmu;
- izveidot, attīstīt un nostiprināt biljarda sporta materiālo un tehnisko bāzi;
- organizēt treniņu bāzes Latvijā;
- iesaistīt un apvienot interesentus un sportistus. (tiešsaiste 2)

Latvijas Reitinga sistēmu veido divas spēlētāju līgas – „Virslīga” un „Pamatlīga”. Virslīga sastāv no 16 LRBF licencētiem spēlētājiem un tajā tiek iekļauti spēlētāji, kuri aktuālajā Latvijas snūķera reitingā atrodas 1-16 vietā. Pamatlīgu veido visi pārējie LRBF licencētie spēlētāji, kuri aktuālajā Latvijas snūķera reitingā atrodas zemāk par 16 vietu. Pēc 2013.gada datiem Latvijā ir 71 licencēts spēlētājs.

Par LRBF veiksmīgo darbību vislabāk liecina pēdējo gadu panākumi. 2012. gada jūnijā LRBF organizēja Eiropas čempionātu snūķerā amatieriem, kas norisinājās no 4. jūnija līdz 14. jūnijam Daugavpilī. Čempionātā piedalījās labākie 160 sportisti no 31 valsts. Latvijas sportiste Tatjana Vasiļjeva pirmo reizi Latvijas biljarda sporta vēsturē izcīnīja zelta medaļu un Eiropas čempiones titulu. Veiksmīga norise un augstās organizēšanas līmenis ir iemesls, kāpēc LRBF un Daugavpilij jau nākamajā gadā tika uzticēts organizēt Pasaules čempionātu snūķerā amatieriem. Pasākums kopā pulcēja vairāk nekā 200 spēlētājus no 60 pasaules valstīm. Latviju šajā Pasaules čempionātā pārstāvēja 16 spēlētāji.

LRBF 2014. gada 19. janvārī ir ieguvusi no Pasaules Profesionālā Biljarda un Snūķera Asociācijas (WPBSA) tiesības rīkot *World Snooker* PTC Eiropas čempionātu snūķerā tūres posmu profesionāļiem, kas norisināsies no 4. augusta līdz 7. augustam 2014. gadā. Šajā turnīrā piedalīsies kopējā skaitā 128 sportisti-profesionāļi, tai skaitā pasaules reitinga līderi, un vairāk kā 200 sportistu-amatieru. Eiropas snūķera tūrē ietilpst astoņi turnīri, kuri tiek aizvadīti Eiropas valstīs.

WPBSA direktors Džeisons Fērgusons teica, ka snūķers Latvijā izraisa lielu interesi un atzina, ka *Riga Open* turnīra norises vieta (Arēna Rīga) ir izcili piemērota šim nolūkam, izteicot pārliecību par veiksmīgu turnīra aizvadīšanu. (tiešsaiste 3)

Tiešraides televīzijā nodrošinās TV kompānijas *Eurosport*, *BBC Sport*, Eīnas vadošās sporta televīzijas, Austrālijas, Honkongas, Dubajas TV. Papildus TV tiešraidēm informācijas apmaiņa tiks realizēta caur *Worldsnooker.com* mājas lapu, sociāliem mēdijiem, Online TV kanāliem, kabeļtelevīzijām, drukājamo mēdijiem. Potenciālā auditorija, kas tiks uzrunāta pasaulē, sasniedz vairāk par 122 miljoniem cilvēku, kas neapšaubāmi pozitīvi ietekmēs snūķera popularitāti Latvijā un veicinās valsts atpazīstamību pasaulē. (tiešsaiste 4)

Latvijai ir arī jauns snūķera talants, 16 gadus vecais Rodions Judins, kas šopavasār

izcīnīja Latvijas čempiona titulu un pašlaik mācās pasauleslavenajā „*Star Snooker Academy*” Šefildā. Vērts atzīmēt, ka snūķera leģenda un 2013. gada pasaules čempions Ronijs O’Salivans nolēma gatavoties pasaules čempiona titula aizstāvēšanai, trenējoties tieši kopā ar Judinu.

Akadēmijas vadītājs Gerijs Baldrijs stāsta, ka viņi regulāri rīko junioru vasaras nometnes, un divi no tām parasti ir pilnas ar latviešu bērniem. Viņš atzīst, ka pateicoties tagadējā *World Snooker* vadītāja Barija Hērna ieguldījumam, snūķers patiešām kļūst par globālu sporta veidu. (tiešsaiste 5)

Latvijā nesen tika atvērta kārtējais snūķera klubs „*Snooker kings*” kurā ir izvietoti 8 snūķera galdi. Tas pašlaik ir viens no lielākajiem snūķera klubiem Latvijā un tajā var norisināties ne tikai vietējā mēroga sacensības, bet arī augstākā līmeņa turnīri. Ir arī citi spēlētāju aprindās atzīti klubi, piemēram „*Champions’ Club*”, „*Noreff*” u.c.

Viss augstākminētais liecina par snūķera daudzsološu nākotni Latvijā, un vajadzība pēc latviskotiem snūķera terminiem varētu pieaugt, kas, savukārt, nosaka arī šī darba aktualitāti. To apstiprināja arī aptaujas rezultāti, jo lielākā daļa respondentu (64%) atzina, ka snūķers kļūst populārāks un attīstās labi. Ir liels pieprasījums arī pēc regulārām ziņām par snūķeru, par ko liecina komentāri Sporta centra mājaslapā. Te ir tikai daži no lietotāju komentāriem: „17. dienu notiek PČ snūķerā un tikai viena ziņa. Snūķers ir pietiekoši populārs, lai veidotu regulārus rakstus (apskatus) šeit SC”, „Pilnībā pievienojos šim komentāram!” (tiešsaiste 6)

Darba autore ir apņēmusies dot savu ieguldījumu šī brīnišķīga sporta veida attīstībai Latvijā, uzņemoties spēles noteikumu tulkošanu latviešu valodā (kuri līdz šim Latvijas auditorijai bija pieejami tikai angļu un krievu valodā) un snūķera terminoloģijas sakārtošanu un pilnveidošanu.

Snūķera terminoloģijas atveide latviešu valodā

Snūķers ir uzskatāms par sporta veidu, un tātad, terminoloģiskas vienības, kas ietilpst šīs nozares valodā, pieder pie sporta leksikas. Tā, piemēram, var spēlēt futbolu vai arī snūķeru neprofesionāli - amatieru līmenī vai vienkārši prieka pēc. Tāpēc sporta leksika ir uzskatāma par profesionālu tikai daļēji. Sporta terminoloģijai piemīt neviennozīmīgs raksturs, tāpēc tā gluži nav uzskatāma par šauri specializētu zinātnisku terminoloģiju. Sporta terminoloģijai ir īpašs statuss un tās specifika paredz vienlīdzīgu terminu un arī profesionālismu un žargonismu līdzaspastāvēšanu. Pie tām termini veido kodolu profesionālai saziņai un pilda orientējošu funkciju. Kaut arī profesionālismi no sākuma nav uzskatāmi par pilnvērtīgiem

terminiem, tiem ir tendence ar laiku iegūt termina statusu. Profesionālisti var tikt uzskatīti par terminu ekvivalentiem.

Snūķera terminoloģija ir vairāki termini, kas radušies no vispārlietojamiem vārdiem. Var teikt, ka jebkurš vārds vai vārdu savienojums var kļūt par terminu kādā noteiktā nozarē un tajā iegūt jaunu, speciālu nozīmi. Skujiņa apgalvo, ka „valodas leksiskās sistēmas skatījumā termins ir leksiska vienība speciālā funkcijā” (Skujiņa, 2002). Šeit ir daži leksisko vienību piemēri, kas snūķera terminoloģijā pilda terminu funkcijas: *bridge, century, cross, face, pocket*.

Snūķera terminu apkopošanu un jaunu terminu izveidi ievērojami apgrūtina informācijas resursu trūkums tieši latviešu valodā. Latvijā nav izdota neviena grāmata par biljardu. Snūķera spēles Latvijā ir vērojamas tikai kanālā *Eurosport* ar komentāriem krievu valodā. Retajos ziņu materiālos sporta portālos, kur dažreiz atspoguļo snūķera jaunumus, piemēram, *Sporta centra* mājaslapa, ir vairākas reizes pamanīta terminu lietošanas nekonsekvence pat vienas ziņas ietvaros. Piemēram, tiek lietoti sinonīmi „sērija” un „breiks”, kas nozīmē vienu un to pašu – iegūto punktu sēriju vienā piegājienā. Tāpat ir ar sinonīmiskiem terminiem „partija” un „freims”. Taču uzreiz jāatzīst, ka visdrīzāk raksta autors šādi mēģinājis novērst monotonumu un tas, savukārt, atgriež mūs pie iepriekšminēta Skujiņas apgalvojuma: „latviskas cilmes termins palīdz labāk uztvert saturu latviešu valodas lietotājiem, bet internacionālisms veicina zinātniskās terminoloģijas starptautisko saprotamību”.

Visai nabadzīga satura ziņā ir arī pati LRBF oficiāla mājaslapa, kurā pat nav pieejami spēles noteikumi valsts valodā. Informācija tiek papildināta ļoti reti. Kā arī ir ievērots, ka visos resursos raksti lielākoties ir ļoti īsi un sniedz informāciju tikai par galvenajiem notikumiem, neiedziļinoties spēles niansēs.

Pieejamo interneta resursu pētījums liecināja, ka visvairāk ar snūķera rakstu sastādīšanu nodarbojās snūķera entuziasts Lauris Bērziņš. Viņš arī savulaik uzturēja un regulāri papildināja mājaslapu *lv-snooker.com*, kura šī maģistra darba tapšanas laikā diemžēl tika likvidēta un vairs nav pieejama. Viņš arī visvairāk atbalsta snūķera terminoloģijas sakārtošanu, jo viņam, kā rakstu autoram, ir svarīgi, lai atbilstoši termini būtu pieejami un saprotami.

Lai iegūtu padziļinātu ieskatu par ikdienā lietoto snūķera terminoloģiju, darba autore ir vērojusi spēles klātienē biljarda klubos, tikusies ar dažiem snūķera spēlētājiem un tiesnešiem, kā arī sazinājusies ar Lauri Bērziņu un LRBF pārstāvjiem. Ar LRBF palīdzību arī tika izplatītas aptaujas anketas spēlētāju starpā.

Anketēšana notikusi 2014.gada martā un aprīlī un kopumā tika aizpildītas 33 anketas:

20 elektroniski un 13 papīra formātā. Anketa tika izstrādāta latviešu valodā un tā bija anonīma. Pētījuma mērķauditorija bija profesionāli snūķera spēlētāji un amatieri, treneri, tiesneši, rakstu sastādītāji, kā arī snūķera entuziasti.

Lielākā daļa anketu tika aizpildītas pateicoties LRBF valdes loceklim Jurijam Rjazanskim, kas izrādīja apņēmību tās izplatīt snūķera speciālistu vidū. Autore ir vairakkārt apmeklējusi snūķera turnīrus biljarda klubos Rīgā un personīgi lūgusi spēlētājiem piedalīties aptaujā.

Aptaujas anketā tika iekļauti 13 jautājumi, kurus var sadalīt trīs daļās: pirmās daļas mērķis ir noteikt respondentu vecumu un kompetenci autores pētītajā jautājumā; otrā daļa iekļauj jautājumus, kas palīdz izprast esošo situāciju ar snūķeru Latvijā un izvērtēt spēlētāju attieksmi pret snūķera terminoloģiju latviešu valodā; trešās daļas jautājumi paredz sinonīmisko variantu un svešvārdu īpatsvara noteikšanu latviskotā snūķera terminoloģijā. Aptaujas trešās daļas mērķis ir saprast, cik liela nozīme ir aizguvumiem un kuriem no vairākiem viena jēdziena terminiem-sinonīmiem ir dodama priekšroka spēlētāju saziņā.

Anketā visi jautājumi bija ar atbilžu variantiem, tajā skaitā septiņi jautājumi, kuros bija iespējams pierakstīt savu atbildes variantu. Diemžēl tikai daži respondenti izmantoja šo iespēju.

Daudzi atzinuši, ka pie snūķera terminoloģijas sakārtošanas neviens līdz šim nav strādājis, norādot, ka tas ir īpaši aktuāli tagad, kad Rīgā plānojams nopietns turnīrs ar pasaules snūķera līderu piedalīšanos. Šajā sakarā darba autore ir veikusi vairākus tulkojumus LRBF vajadzībām, kas ļāva patiesi izjust terminu trūkumu.

Snūķera terminoloģiju latviešu valodā veido paši snūķera spēlētāji, tiesneši un snūķera ziņu sastādītāji un tulkotāji. Nav nekāds pārsteigums, ka vairākums terminu tiek veidots angļu un krievu valodu ietekmē. Angļu valodas spiediens terminu latviskošanā ir saprotams, jo šis sporta veids ir nācis no Anglijas un tā ir visas snūķera terminoloģijas oriģinālvaloda. Krievu valodas ietekme ir skaidrojama ar to, ka Latvijā snūķera spēlēm var sekot tikai kanālā *Eurosport* (ar retiem izņēmumiem) ar komentāriem krievu valodā. Šeit jāpiemin, ka krievu valodā ir labi attīstīta biljarda un arī snūķera terminoloģija, kā arī ir izveidoti glosāriji ar skaidrojumiem, kas ir pieejami internetā. Snūķers Krievijā ir ļoti mīlēts, kaut arī attīstības līmenī tas nav ticis tālāk par Latviju. Kā arī viens no svarīgiem iemesliem krievu valodas ietekmei terminu veidošanā Latvijā ir tas, ka apmēram puse licencētu spēlētāju ir krievvalodīgie.

Sīlis atzīmē, ka sabiedrība viegli pieņem citvalodu elementus un struktūras – iespējams, tāpēc, ka, neiedziļinoties jēdzienā, kas slēpjas aiz katra termina, ir vieglāk

izvēlēties tiešo aizguvumu/transkripciju, atveidojot avotvalodas terminus latviešu valodā.
(Sīlis, 2009: 112)

Tik tiešām, latviešu snūkerā ir ļoti daudz tiešo aizguvumu no angļu valodas: freims (*frame*), klīrenss (*clearance*), breiks (*break*), marķieris (*marker*), kenons (*cannon*), plants (*plant*), splits (*split*), klusters (*cluster*) u.c. Arī pašas spēles nosaukums – „snūkers” ir tiešs aizguvums no angļu valodas „*snooker*”.

Bieži tiek veidoti arī kalki: aklā izloze (*blind draw*), tilts (*bridge*), brīvā bumba (*free ball*), zirneklis (*spider*), gulbis (*swan*) u.c.

Baldunčiks savā grāmatā „Anglicismi latviešu valodā” (Baldunčiks, 1989: 11) nosauc vairākus motīvus, kas sekmē anglicismu iekļūšanu latviešu valodā. Tieši uz snūkera terminoloģiju visvairāk ir attiecināmi šādi iemesli:

- anglofoniskās nācijas novatorisms

Snūkers attīstījās Anglijā, kur arī ieguva popularitāti, kas vēlāk izplatījās visā pasaulē. Snūkera spēles noteikumi un attiecīgi arī terminoloģija tapa angļu valodā, kas arī kļuva par devējvalodu.

- devējvalodas vides iespaids

Snūkera spēlētāji un entuziasti regulāri brauc uz Angliju, lai vērotu spēles klātienē, tiktos ar lieliem snūkera meistariem, apmeklētu Šefildas snūkera akadēmiju, daži latviešu spēlētāji pat regulāri tajā mācās vai kādreiz mācījās. Regulāri norisinās starptautiskie turnīri, kur saziņa notiek visiem saprotamā angļu valodā.

- anglicisma piederība pie starptautiski akceptētiem apzīmējumiem

Ir pieņemts, ka vienīgā saziņas valoda spēles laikā ir angļu valoda. Lai kur arī notiktu turnīrs, visi spēles dalībnieki runās tikai angļiski. Visi snūkera speciālisti lieliski pārzina snūkera terminoloģiju angļu valodā.

- aprakstošu vārdu savienojumu aizstāšana ar vienu vārdu

Izcils piemērs ir Sporta vārdnīcā atrastais tulkojums angļu terminam „*plant*” - „sitiens ar sitamo bumbuņu pa bumbu, kas savukārt iesit makā nākamo”. Nav nekāds pārsteigums, ka spēlētāji izvēlas šo jēdzienu saukt par „plantu”. Šis jautājums tiks sīkāk aplūkots tālāk pētījumā.

- neapmierinātība ar angļu vārdam ekvivalento latviešu vārdu

Šeit var pieminēt nostiprināto terminu „simtpunktu sērija/breiks”, ko spēlētāji labprāt aizstāj ar „senčuriju”.

- anglicisma lietojums dominējošā starpniekvalodā

Par starpniekvalodu var droši uzskatīt krievu valodu, kurā ir izkopta biljarda spēļu terminoloģija. Taču arī tajā parādās vairums anglicismu: *плант, сплит, дабл, кэннон, клиренс*.

Dialogs ar vairākiem snūķera spēlētājiem apstiprināja bažas par to, ka svešvārdi un kalki dominē viņu savstarpējā saziņā un daudzi no viņiem (30%) uzskata, ka esoša situācija viņus apmierina un viņi neredz jēgu kaut ko mainīt. Viņi piebilst, ka sapratne nav neapgrūtināta, jo visi iesaistītie lieliski pārvalda angļu valodas snūķera terminoloģiju. Taču lielākā daļa respondentu (66%) atzina, ka snūķera terminoloģijas attīstīšana latviešu valodā un tās vienādošana atvieglotu savstarpēju saziņu. Tas būtu īpaši aktuāli snūķera jaunatklājējiem, jo tas veicinātu spēles izpratni un novērstu iespējamo apmulsumu terminoloģijas lietošanas nekonsekvences dēļ pieredzējušo spēlētāju starpā.

Veikta aptauja liecināja, ka vairākums spēlētāju (93%) ir vecumā no 30 līdz 50 gadiem un daudzi no viņiem spēlē snūķeru jau ilgāk par 10 gadiem. Taču ir arī virkne pavisam jaunu spēlētāju. Kā arī daudzos citos sporta veidos, snūķeru jāsāk spēlēt agrā vecumā, lai varētu sasniegt patiesi augstus rezultātus. Spēlētāji regulāri piedalās starptautiskajos turnīros, kur ir būtiski, lai lietota terminoloģija būtu internacionāla. Viņi lieliski orientējas snūķera terminoloģijā angļu valodā, un tas neizbēgami atstāj iespaidu uz viņu saziņu latviski. Liela daļa respondentu atzina, ka spēles praksē viņi bieži (54%) vai pat ļoti bieži (25%) izmanto svešvārdus. Lai arī spēlētāji dažreiz nav apmierināti, ka latviešu valodā nav vienotas snūķera terminoloģijas, viņi atzīst, ka pieņemt aizguvumus ir vieglāk nekā veidot latviskotus terminus pašiem spēkiem.

Esošo terminu izpēte parāda, ka pārsvarā snūķera terminoloģiju veido lietvārdi. Tas apstiprina Skujiņas apgalvojumu, ka „par terminiem speciālajā terminoloģiskajā literatūrā parasti tiek atzīti lietvārdi un vārdkopas, kuru centrālais loceklis ir lietvārds.” (Skujiņa, 2002: 24)

Latviešu valodā lietvārda kategoriju - dzimtes, skaitļa, locījuma - rādītājs ir lokāmā galotne. Tās izvēle daudzos gadījumos ir svarīga terminu sistēmu veidošanā. (Skujiņa, n.d.)

Darbības vārda formas terminu veidošanā izmanto maz. Taču darbības vārds ir pamatā atvasinājumiem - divdabjiem, lietvārdiem - un tajos atspoguļojas un terminoloģiski aktuālas ir dažas darbības vārda kategorijas: laiks, kārtā, atgriezeniskums un pat izteiksme. (ibid)

Angļu valodai raksturīgs tas, ka lietvārdi pārtop par darbības vārdiem pat nemainoties vārda struktūrai, taču latviešu valodā tā nekad nav:

call (pieteikums) – *to call* (pieteikt bumbu) *pot*
(iesitiens) – *to pot* (iesist bumbu lūzā) *pocket*
(lūza) – *to pocket* (iesist bumbu lūzā)

Šeit jāatzīmē, ka lietvārda nozīmē jēdzieni „*pot*” un „*pocket*” ir atšķirīgi. Kaut arī dažkārt lūzu sauc arī par „*pot*”, tomēr termina primārā nozīme ir iesistā bumba, nevis pati atvere, kurā bumba tiek iesista. Piemēram, var pateikt „*Great pot!*” ar tādu domu, ka spēlētājam sanāca lielisks sitiens, bumbai iekritot lūzā. Turklāt jēdzienam „*pocket*” ir tikai viena nozīme – „lūza”. Savukārt kad gan „*pot*” gan „*pocket*” pārtop par darbības vārdiem, to nozīme kļūst sinonīmiska abās valodās.

Izpētot iepriekšminēto Švinka vadībā sastādīto Sporta vārdnīcu (2010), izdevās atrast arī dažus biljarda un snūķera terminus. Vārdnīcā iekļauto terminu rūpīga analīze ļāva pamanīt vairākas neprecizitātes un terminu lietošanas nekonsekvenci.

Kā pirmo piemēru var minēt termina „*ball*” tulkojums. Vairumā gadījumu tiek lietots variants „bumbiņa”, taču vismaz divas reizes „*ball*” tiek tulkots kā „bumba”: „mērķbumba” (*object ball*) „iesit (bumbu) makā” (*to pocket*) (šeit jāatzīmē, ka nav pareizi rakstīts arī darbības vārds – jābūt „iesist”). Deminutīva lietojums ir skaidrojams ar vēlmi atšķirt lielākas bumbas citās sporta spēlēs (futbolā, basketbolā) no biljarda bumbām, kas ir krietni mazākas pēc izmēra. It īpaši šīs atšķirības apzināšana ir saprotama kopējā sporta vārdnīcā, taču biljarda (snūķera) kontekstā šis deminutīva piedēklis varētu būt lieks. Ņemot vērā, ka snūķerā ir daudzatšķirīgu bumbu pēc krāsas un nozīmes un šis vārds saziņā parādās visai bieži, spēlētāji dod priekšroku īsākajam variantam.

Tāpat spēlētāji mēdz saīsināt arī vārdkopterminus ar bumbu krāsu apzīmējumiem:

„sarkanā bumba”, „dzeltenā bumba” utt., atstājot tikai bumbas krāsu – „sarkanā”, „dzeltenā”. Piemēram, spēlētājs var pateikt: „Es tikko iesitu sarkano, un tagad man jāsit krāsainā”.

Skujiņa apgalvo, ka „terminoloģijā īpašības vārdu izmanto galvenokārt raksturotājkomponenta funkcijā vārdkopterminos, retāk, substantivētā formā, - patstāvīga termina funkcijā.” (Skujiņa, n.d.) Šeit ir tieši tas gadījums, kad īpašības vārdu izmanto substantivētā formā, un tas nezaudē savu nozīmi, ja tiek lietots atbilstošā kontekstā. Skujiņa piebilst, ka „īpašības vārda dzimtes, skaitļa un locījuma formu pieskaņo apzīmējamam vārdam, arī tad, ja īpašības vārds lietots substantivētā formā patstāvīga termina funkcijā: baltā, zilā...”. (ibid.)

Nekonsekventi vārdnīcā tiek lietots arī vārda „*cue*” tulkojums. Viens no variantiem ir „kija”, kas ir arī ieteicamais tulkojums, bet vārdu savienojumā to dažreiz atveido kā „nūja”,

piemēram „nūjas balsts”. Savukārt tajā pašā vārdnīcā atrodami arī vairāki sinonīmiskie varianti šī aprīkojuma apzīmēšanai (angliski „*rest*” vai „*bridge*”) – „kijas atbalsts”, „nūjas atbalsts”, „kijas balsts”, „nūjas paliktnis”, „paliktnis nūjas atbalstam”. Vārdnīcā parādās vēl divi angļiskie sinonīmi terminam „*rest*” – „*crutch*” un „*rake*”, kas snūķera jomā ir uzskatāmi par žargonismiem, kā arī latviešu slenga ekvivalents „kruķis”. Biljarda inventāra interneta veikalos redzēti arī varianti „kiju palīgs” un „kiju tiltiņš”. Pēc autore domām, variants „kijas balsts” ir pietiekami īssun precīzs un pie tā varētu arī apstāties apzīmējot kijas balstus kopumā. Šeit jāpiebilst, ka ir vairāki kijas balstu veidi. Pirmkārt tie būtu jānodala divās grupās: mehāniskie balsti un balsti uz rokas.

Mehāniskus balstus lieto situācijās, kad blakus stāvošas bumbas traucē izpildīt sitienu pa sitambumbu vai arī kad ir pārāk liels attālums no borta malas līdz sitambumbai un ir nepieciešams papildaprīkojums, kas palīdz spēlētājam aizsniegties līdz bumbai. Mehāniskie balsti ir dažādi: ir parastais „*cross*”, ko parasti tulko kā „krustveida kijas balstu”, un ir vēl divi – „*spider*” un „*swan*”, kuri pēc formas daļēji atgādina šos dzīvniekus. Varētu pēc analogijas ar „krustveida kijas balstu” tulkot arī divus pārējos, attiecīgi – „zirneklveida” un „gulbjveida”, taču abi ir grūti izrunājami, it īpaši otrais. Tāpēc spēlētāji tos labprāt sauc par „zirnekli” vai „spaideru” un attiecīgi par „gulbi”, „svonu” vai „gulbja kaklu”. Priekšmetu līdzība zināmiem objektiem un dzīvniekiem palīdz spēlētājiem atcerēties šos nosaukumus, jo tie balstās uz asociācijām. Savukārt Sporta vārdnīcā ir sastopams tikai viens no mehāniska balsta veidiem – „*spider*”, un piedāvātais tulkojums tam ir „nūjas paliktnis”, kas ir tikai kopējais apzīmējums. Turklāt šo kijas balstu lieto daudz retāk nekā, piemēram, krustveida balstu.

Kad nav nepieciešamības pēc mehāniska aprīkojuma, spēlētāji atbalsta kiju uz rokas. Angliski to sauc par „*bridge*” un tas var būt „*open bridge*” un „*closed bridge*” atkarībā no turēšanas veida. Latviski bieži tiek lietots kalks „atvērtais tilts” un „slēgtais tilts” vai arī deminutīvais variants „tiltiņš”. Tāds pats tulkojuma variants ir atrodams arī Sporta vārdnīcā, taču atkal novērojama nekoncekvence, jo „*closed bridge*” iesaka tulkot kā „slēgtais tilts”, bet „*open bridge*” kā „atvērtais atbalsts”.

Savukārt ir arī iespējas pagarināt pašu kiju. Avota kopējam terminam „*extension*” lieliski der latviešu ekvivalents „pagarinājums”, taču ir divi pagarinātāju veidi, kas angliski saucās „*half-but*” vai „*mini-but*” un „*long butt*”. Neviens no snūķera spēlētājiem nespēja ieteikt tiem veiksmīgu tulkojuma variantus, atzīstot, ka spēlētāju aprindās tos sauc vienkārši „īssais pagarinājums” un „garais pagarinājums”. Mēdz būt arī teleskopiskie pagarinājumi, kuri apvienodivus iepriekšminētos.

Runājot par terminu „*pocket*”, Sporta vārdnīcā ir sastopami divi varianti – vairākas reizes „maks” un vienreiz „kabata”. Taču terminu „maks” nav nācies dzirdēt spēlētāju saziņā, pie

tam visbiežāk lietotais variants ir „lūza” kas ir aizguvums no krievu valodas. To pašu apstiprināja arī snūķera speciālistu aptaujas rezultāti. Vispopulārākais variants ir „lūza” - 90%, taču terminu „maks” nav atzīmējis neviens no respondentiem. Turklāt, Sporta vārdnīcā tulkojumu „maks” piedāvā arī angļu terminam „pot”, kam ir pavisam cita nozīme. Šādi parasti nosauc iesisto bumbu, tātad, autores ierosinātie varianti ir bijuši „trāpījums” un „iesitiens”.

Otro variantu ir atbalstījuši vairāki snūķera spēlētāji. Viņi lieto arī „iesistā bumba”. Taču ikdienā to mēdz saukt arī „pots” vai pat vienkārši „ir”. Taču visbiežāk terminu „pot” izmanto darbības vārda nozīmē, piemēram, „*the ball has been potted*”, kas būtu tulkojams kā „*bumba tika iesista*”.

Sporta vārdnīcā ir atrodami divi ieraksti, kas apkalpo jēdzienu „galda apmale” un abos parādās trīs angļu termini - „*cushion*”, „*bumper*”, „*rail*”, tikai dažādā secībā, taču tiek piedāvāti dažādi tulkojuma varianti – „amortizējošā galda mala (borts)” un „galda apmale (borts)”. Uzreiz jāpiebilst, ka „*bumper*” nav sinonīms diviem pārējiem terminiem un tam ir pavisam cita nozīme. „*Bumper*” ir gumijas amortizators uz kijas pamatnes, kas novērš trokšņošanu, atbalstot kiju pret grīdu. Atgriežoties pie jēdziena „galda apmale”, autore uzskata, ka otrs Sporta vārdnīcā piedāvātais variants ir labāks, jo borta amortizējoša īpašība ir pati par sevi saprotama, taču papildu vārds padara terminu pārāk smagnēju. Turklāt visbiežāk lietotais variants ir tieši iekavās norādītais – „borts”, kas ir arī daudz īsāks. No otras puses, tas arī ir aizguvums no krievu valodas, tāpēc ir vērts atstāt arī pietiekami veiksmīgu latviešu variantu, iekavās norādot bieži lietoto „bortu”.

Runājot par terminu garumu ir jāatzīmē Sporta vārdnīcā atrasto tulkojumu angļu terminam „*plant*”. Piedāvātais tulkojums ir šāds: „sitiens ar sitamo bumbiņu pa bumbu, kas savukārt iesit makā nākamo”. Latviešu termins ir ļoti precīzs un nozīme ir pareiza, taču tas vairāk līdzinās definīcijai, nevis terminam, un šāda termina lietojums ikdienā nav iedomājams. Spēlētāji to sauc par „plantu” un šeit ir tas gadījums, kad aizguvums ir pilnīgi attaisnojams, jo pietiekami īsi un precīzi latviski nemaz nevar pateikt. Pie tāda paša secinājuma nonākuši arī vairākās citās valodās, atstājot angļu variantu. Kaut arī vērojot snūķera spēlētājus klātienē, autore ir pamanījusi, ka bieži vien dod priekšroku slenga variantam „kombiņš” (kombinācija). To apstiprināja arī profesionāls snūķera treneris Sergejs Sergejevs. Vēl viens piemērs ir terminam „*fluke*”, ar kuru apzīmē situāciju, kad bumba iekritusi lūzā nejauši. Visi spēlētāji to sauc par „fluku”. Sporta vārdnīcā piedāvā „necerēti laimīgs sitiens”, kas tomēr ir par garu. Arī autores ierosinātais „neplānots iesitiens” ir garš diez vai spēs konkurēt ar ērtu anglicismu. Darba autore tomēr pieturas pie viedokļa, ka nozares speciālistu vidū jau plaši lietota terminoloģija būtu jāakceptē.

Termins “*foul*” bieži tiek izmantots ne tikai snūķerā, bet arī citos sporta veidos, un

latviski to atveido dažādi. Sporta vārdnīcā ir norādīti vairāki varianti: „pārkāpums”, „fauls”, „piezīme”, „kļūda”. Turklāt vārdkopterminam „*commit a foul*” piedāvāti šādi tulkojuma varianti: „izdarīt pārkāpumu”, „izpelnīties piezīmi”, „izpelnīties faulu”. Snūķera spēlētāju aptauja liecināja, ka visbiežāk izmanto tomēr anglicismu „fauls” (59%), taču „*foul stroke*” sauc par „kļūdainu sitienu”, jo termins „fauls” nepakļaujas atvasināšanai šajā kontekstā. Šeit jāpiebilst, ka snūķera turnīros tiesnesis vienmēr veic paziņojumus tikai angļiski, neskatoties uz to, kurā valstī turnīrs norisinās un kurā valodā runā spēlētāji un pats tiesnesis. Tā, piemēram, ja spēlētājs, izpildot sitienu, pieļauj kļūdu, tiesnesis pasludinās – „*foul*” vai atsevišķos gadījumos „*foul and a miss*”. Pēc jebkura šāda pārkāpuma spēles kārta pāriet pie pretinieka un viņam tiek piešķirti soda punkti.

Vēl viens krievu valodas ietekmes piemērs snūķera terminoloģijā ir termina „*safety*” tulkojums. Sporta vārdnīcā ir šāds ieraksts „aizsargsitiens (grūtas situācijas radīšana pretiniekam)”. Šis ir tik tiešām visai veiksmīgs tulkojums un spēlētāji nereti to lieto, taču saziņā dominē krievu aizgūvums „atspēle”, visdrīzāk tāpēc, ka no tā var atvasināt atgriezienisko darbības vārdu „atspēlēties”, kas ir ievērojami īsāks par „izpildīt aizsargsitienu”. Snūķera forumos ir redzēti arī hibrīdi „*safety šoti*” vai pat „*safety shoti*”.

Snūķerā atspēle ir viena no būtiskākajiem spēles aspektiem un tieši uz atspēlēm snūķera spēlētāji vislabāk demonstrē taktiskos paņēmienus, cenšoties ar savu sitienu radīt pretiniekamsarežģītu situāciju.

Atkarībā no situācijas uz galda bumbas mēdz saukties dažādi. Tātad, ir 15 sarkanās bumbas, sešas tā sauktās krāsainās bumbas (dzeltenā, zaļā, brūnā, zilā, rozā un melnā) un viena sitambumba, ko mēdz saukt arī par „balto bumbu”. Kā zināms, snūķerā bumbas jāizspēlē noteiktajā secībā. Sarkanās bumbas līdz noteiktajam brīdīm tiek izspēlētas pārmaiņus ar krāsainajām. Bumba, kas ir jāiesit kā nākamo konkrētajā situācijā, angļiski saucās par „*ball on*”. Latviski to sauc par „kārtas bumbu”, kas ir aizgūvums no krievu „*очередной шар*”. Taču bumbu, kas nav jāiesit tajā situācijā, saucās par „*ball not on*” un šis jēdziens ir ļoti reti izmantojams spēles praksē, tāpēc latviskais variants netika atrasts. Autore ir piedāvājusi tulkojumu „ārpuskārtas bumba” pēc analogijas ar „kārtas bumbu” un ar krievu

„*внеочередной шар*”, taču snūķera tiesnesis un spēlētājs Gatis Taube norādīja, ka šāds variants var būt mulsinošs, jo ir arī jēdziens „*free ball*” vai „brīvā bumba”, kas arī pēc būtības ir ārpuskārtas bumba, kaut arī to šādi nekad nesauc. Tomēr lai novērstu nesaprašanos Gatis Taube ierosinājis to tulkot kā „nekārtas bumba”. To pašu jēdzienu „*ball on / ball not on*” atkarībā no situācijas var tulkot arī kā „bumba ir/nav redzama” vai „bumba ir/nav spēlējamā pozīcijā”.

Taču pastāv arī citi bumbu apzīmējumi, kuriem ir atrasti diezgan veiksmīgi ekvivalenti latviešu valodā. Ar salikteni „mērķbumbas” (*object balls*) spēles sākumā apzīmē visas bumbas, kas ir jāiesit lūzās, attiecīgi tas visas bumbas izņemot sitambumbu. Par „pieteikto bumbu” (*called ball* vai *nominated ball*) sauc mērķbumbu, pa kurai spēlētājs apņemas trāpīt ar sitambumbu ar pirmo kontaktu, norādot to bumbu tiesnesim pirms sitiena izpildīšanas. Par „efektīvi snūkerujošu bumbu” (*effective snookering ball*) tiek uzskatīta sitambumbai tuvākā bumba, kura ierobežo sitienu un neļauj trāpīt pa kārtas bumbu. Salikteni „freimbumba” (*frame ball*) un „mačbumba” (*match ball*) apzīmē bumbas, kuras iesitot, spēlētājs parasti gūst uzvaru attiecīgi freimā vai mačā.

Snūkerā ir ļoti svarīgi ne tikai iesist kārtējo bumbu lūzā, bet arī parūpēties par sērijas turpinājumu un atbilstoši pozicionēt sitambumbu, nodrošinot „izeju” nākamajam sitienam. Lai to varētu izdarīt ir jāprot kontrolēt sitambumba pēc sadursmes ar mērķbumbu. Ir vairāki sitambumbas virzīšanas paņēmieni, kas veido veselu jēdzienu sistēmu. Sitot bumbai nedaudz zemāk par centru mērķbumba pēc sadursmes griežas atpakaļgaitā. Angliski šo sauc par „*backspin*” vai „*draw*”, taču latviešu valodā ir konstatēti vairāki varianti: „atpakaļripojošs sitiens”, „atvilkšana”, „atvilciens”, „sitiens ar bumbas griešanos atpakaļ” un „bekspins”. Aptaujas anketā respondentiem bija jānorāda, kuru to šiem latviskotiem terminiem viņi lieto visbiežāk un 68% ir atbildējuši „atvilkšana”, kurš arī autorei likās visatbilstošākais variants. Pārsteidza tas, ka anglicismu „bekspins” norādījuši tikai divi respondenti. Līdzīgi „*backspin*” ir arī jēdzieni „*sidespin*” un „*topspin*”. Jēdzienam „*topspin*” ir pretējs efekts atvilkšanai un šajā sitienā piemēro augšējo iegriešanu, kas tiek sasniegta sitot sitambumbai augstāk par centru. Šo sitienu bieži sauc arī par „*follow shot*”, un latviskais ekvivalents būtu „sekošana”, kuru arī lieto spēlētāji. „*Sidespin*”, savukārt, ir sitiens kad tiek sist sitambumbai pa kreisi vai pa labi no centra. Amerikāņi šo pašu jēdzienu sauc arī par „*english*” (ar mazo burtu). Latviskais ekvivalents ir „sāniskā iegriešana”, taču spēlētāji nereti to sauc par „sānisko *english*” vai vienkārši ar barbarismu „ingliš”. Līdzīgi „sāniskai iegriešanai” varētu apzīmēt arī atvilkšanu („apakšējā iegriešana”) un sekošanu („augšējā iegriešana”), taču tie diez vai „iedzīvosies” spēlētāju saziņā terminu garuma dēļ. Taču veiksmīgāku īsāku variantu „sāniskai iegriešanai” spēlētāji autorei nevarējuši nosaukt. Viens no autores ieteiktajiem variantiem ir „sānvirze”, jo pēc būtības tas ir tieši tas, kas notiek ar bumbu pēc sadursmes – tā virzās uz sāniem (pa kreisi vai pa labi), taču diez vai šis termina variants spēs konkurēt ar praksē lietotajiem. Praksē vēl lieto „iekšējā skrūve” un „ārējā skrūve”, vai arī „skūves” vietā saka „vints” no krievu „*вум*”.

Ļoti noderīgs sitiens ir tā sauktais „*stop shot*”, ko spēlētāji labprāt atstāj angļiski, jo tas

ir pietiekami skaidrs pat nepieredzējušam spēlētājam. Latviski to varētu pateikt „apstādināšanas sitiens” vai „stop sitiens”. Spēlētāji mēdz to saukt arī „stop šots”. Arī angļiski ir vairāki iespējamie sinonīmi šim jēdzienam: „*stop shot*”, „*stun shot*”, „*dead ball shot*”, „*kill shot*”. Krievu terminoloģija priekšroka dota aizguvumam no vācu valodas – „*клашот*”.

Vēl viens sitiens ar bumbas iegriešanu ir „*swerve*”, kad sitambumba neiet taisnā virzienā, kur tā ir notēmēta, bet sitiens ir nedaudz izliekts. Šādu sitienu bieži izmanto, lai izvairītos no citām bumbām, kas stāv bumbas trajektorijā. Sporta vārdnīcā šim jēdzienam ir atrodams tulkojums „bumbiņas virzīšana pa loku (sitol)”, vēl vērojot spēles klātienē autore ir dzirdējusi variantu „sitiens pa līkni”, taču, pēc autores domām, šo jēdzienu var izteikt arī ar vienu vārdu – „izliekums”. Vēl stiprāku izliekumu pieredzējuši spēlētāji panāk, sitot pa bumbai ar kiju no augšas, piešķirot bumbai ne tikai horizontālo, bet arī vertikālo iegriešanu. Šādu sitienu angļiski sauc „*massé*”, kas ir aizguvums no franču valodas, ko biljarda spēlēs var uzskatīt par internacionālismu, jo tieši tāpat to sauc arī daudzās citās valodās (piem., krievu, latviešu, spāņu, portugāļu u.c.). Ir arī vēl viens līdzīgs termins „*piqué*”, ko arī nekad netulko un tas parasti saglabā savu oriģinālformu.

Ir vairāki piemēri, kad spēlētāji labprāt lieto terminus angļiski, lai netērētu laiku, mēģinot tos pārtulkot latviešu valodā. Dažkārt viņi pat saīsina angļu terminus. Piemēram, „*push stoke*” vai „*push shot*” vai pat vienkārši „*push*”, kas nozīmē, ka kijas uzgalis „pavada” sitambumbu sitiena laikā, kas ir uzskatāms par kļūdu. Krievu valodā ir atrasts ļoti veiksmīgsrisinājums „*nponux*” un dažkārt spēlētāji pat izmanto to. Latviešu valodā nav nostiprināta termina un autore ierosināja tulkojumu „stumts sitiens”, kuru daži spēlētāji ir uzskatījuši par pietiekami labu. Līdzīgi ir arī ar jēdzienu „*jump shot*”, kuru bieži latviešu spēlētāji sauc „*jump*”. Autore piedāvā to tulkot kā „pārlēcisitiens” vai pat vēl īsāk „pārlēcieni” līdzīgikrievu „*непескок*”.

Pilnīgi atteikties no aizguvumiem snūķera terminoloģijā nebūs iespējams, jo daudzi no tiem jau ir iesakņojušies spēlētāju saziņā ne tikai latviešu valodā, bet arī krievu, kas arī stipri ietekmē latviešu snūķera terminoloģiju. Nereti anglicismu lietojums ir attaisnojams, jo pietiekami īss un precīzs ekvivalents mērķa valodā nav iespējams. Šeit var minēt terminu „*split*”, kas apzīmē sitienu, ar kuru mēģina izsist vairākas blakus stāvošas sarkanās bumbas un uzlabot pozīciju, lai sērija varētu turpināties. Tulkojumu „izsitiens” šeit nevar lietot, jo ar to parast saprot citu jēdzienu – sākumsitienu, tādējādi termins var zaudēt savu viennozīmīgumu. Lai arī „sākumsitiens” ir pietiekami izplatīts termins, „izsitiens” var tikt uzskatīts par tā sinonīmu, tāpēc jēdzienu „*split*” parasti netulko, jo tad tā nozīme ir nepārprotama. Līdzīgi ir ar terminu „*cannon*” (sitambumbas tīšā vai netīšā saskare ar citām bumbām pēc sadursmes ar mērķbumbu), un „*cluster*” (vairākas cieši stāvošas bumbas). Tos latviski un krieviski sauc

vienādi. Vai arī tām tiek pievienota latviešu galotne –s – „splits”, „kenons”, „klasters”.

Taču ir gadījumi, kur anglicismu lietojums nav pamatots un spēlētāji lieto aizguvumus pat tad, ja latviešu valodā jau ir atrasts veiksmīgs risinājums. Piemēram, par spēlētāja prasmi parasti liecina viņa lielākā punktu sērija. Turklāt, nereti iedala sasniegumus sacensībās un nodarbībās. Spēlētāji bieži prasa viens otram „Kāds tev ir *highest break*?” vai „Kāds tev ir augstākais breiks?” Attiecībā uz salīdzināmās pakāpes terminiem, Skujiņa norāda, ka tos terminoloģijā izmanto reti. Viņa piebilst, ka „īpašības vārds pārākajā vai vispārākajā pakāpē var būt gan patstāvīga termina, gan vārdkoptermina raksturotājkomponenta funkcijā”. (Skujiņa, 2002) Savukārt terminus „punktu sērija”, „sērija” un „breiks” var uzskatīt par sinonimiskiem, abus lieto vienādi bieži. Taču ir tādi jēdzieni kā simtpunktu sērija vai pussimtapunktu sērija, un spēlētāji tomēr dod priekšroku anglicismam „senčurijis” un snūķera rakstos bieži parādās arī šāds formulējums – „*century break*”. Autore uzskata, ka šis aizguvums nav pamatots un arī nav īpaši labskanīgs, tāpēc būtu jāaicina spēlētāji lietot latviskotus terminus.

Aizgūstot terminu „*snookered*”, kas, savukārt, ir veidojies no spēles nosaukuma „*snooker*”, līdzīga ciešamās kārtas divdabja konstrukcija pakļaujoties latviešu valodas normām tiek saglabāta arī latviski – „nosnūķerots”. Tā ir situācija uz galda, kad visas kārtasbumbas ir pilnībā vai daļēji nosegtas ar citām bumbām, un nav iespējams tiešs trāpījums pataisnu līniju. Tad šo nosegtu bumbu sauc par „nosnūķerotu bumbu”. Spēlētāji bieži šo situāciju sauc „snūķera pozīcija” vai pat vienkārši – „snūķers”.

Lielas diskusijas izraisīja termina „*respot*” tulkojums. Sarunā ar snūķera speciālistiem tika fiksēti neskaitāmi tulkojuma varianti: „bumba izlikta uz punkta”, „bumba izlikta uz atzīmes”, „bumba atgriezta uz galda”, „bumba novietota atpakaļ uz galda” un pat „bumba uzpunktota”. Visi šie varianti tika iekļauti aptaujā, lai noskaidrotu, kurš no tiem ir biežāk lietots. Vairāk par trešdaļu respondentu izvēlējās trešo variantu, kas arī autorei likās atbilstošāks arī tāpēc, ka ne vienmēr bumba tiek izlikta uz savas sākuma atzīmes. Spēlē nereti gadās, ka kādas krāsainās bumbas atzīme ir aizņemta ar citām bumbām un tad tā ir jāliek uz citas brīvas atzīmes, ja tāda ir. Ja visas atzīmes ir aizņemtas, bumba jāliek pēc iespējas tuvāk savai atzīmei atbilstoši visiem noteikumiem. Tāpēc jēdziens „bumba atgriezta uz galda” ir plašāks un paredz arī šo gadījumu. Šeit jāpiebilst, ka termins „*respot*” attiecas uz visām krāsainām bumbām, kas jāatgriež uz galda pēc to iesišanas, kad spēlē vēl piedalās sarkanās bumbas. Ir atsevišķs vārdkoptermins „*respot black*”, kas attiecas tikai uz melno bumbu. Kad visas bumbas ir iesistas, punktu skaits abiem spēlētājiem var būt vienāds, un uzvarētājs tiek noteikts, izspēlējot papildu melno bumbu. Spēlētāji šo jēdzienu parasti atstāj angļiski. Latviešu valodā to varētu nosaukt „pārspēle ar melno bumbu” vai „pārspēle uz melnās bumbas”.

Šeit var piebilst, ka terminoloģisko vārdkopu pārsvars mūsdienu terminoloģijā, tai skaitā arī snūķera terminoloģijā, ir izskaidrojams ar to, ka nepieciešams nominēt sarežģītus saliktus jēdzienus, precizēt profesionālos objektus un jēdzienus, kā arī atklāt jaunus pētāmo parādību aspektus. Terminoloģiskās vārdkopas diferencē radušos jēdzienus un terminu sistēmā sistematizē attiecības starp tiem.

Interesants vārdkopstermins ir „*hit and hope*”, ko piemēro situācijai, kad spēlētājs atrodas grūtā pozīcijā un sit stipri bez konkrēta mērķa cerībā, ka iznākums būs veiksmīgs. Autore uzskata, ka pietiekami labs variants varētu būt „sitiens uz laimi”. Taču konsultējoties ar spēlētājiem atklājās, ka daži jauc šo jēdzienu ar citu vārdkopsterminu – „*shot for nothing*”. Lauris Bērziņš ierosināja šo jēdzienu tulkot kā „pazemināta riska sitiens”, taču daži spēlētāji uzskatījuši, ka tas neatbilst jēdziena nozīmei, un, viņuprāt, sitiens ir tieši pretēji visai riskants, piedāvājot tieši šo jēdzienu tulkot kā „sitiens uz laimi”. Dziļāka jēdziena izpēte ļāvusi autorei saprast katra jēdziena īstu nozīmi un iekļaut glosārijā abus jēdzienus ar pareizajiem tulkojuma variantiem.

Uzmanības vērts ir arī veids kā latviski (un arī krieviski) pieņemts atveidot līdz uzvarai nepieciešamo freimu skaitu. Snūķera mači sastāv no vairākiem freimiem. Katrā mačā ir paredzēts nospēlēt noteiktu freimu skaitu. Angliski šo sauc „*best of (frames)*”. Piemēram, „*best of 7*” nozīmē, ka lai gūtu uzvaru mačā spēlētājam jāuzvar četros freimos. Tātad, spēle var beigties jau pēc četriem viena spēlētāja uzvarētiem freimiem, vai arī tā var ilgties septiņus freimus un tad rezultāts būs 4-3 kāda spēlētāja labā. Latviski šo sauc „spēle līdz 4 uzvarām”. Nekad nav nācies dzirdēt „labākais no 7 freimiem”. Angliski gan dažreiz saka „*race to 4*” (kas nozīmē to pašu kā „*best of 7*”), taču šādu variantu izmanto ievērojami retāk par klasisko „*best of*”.

Ir zināms, ka jebkurā sporta veidā starp iesaistītiem sportistiem, treneriem, tiesnešiem notiek komunikācija, izmantojot dažādus signālus, komandas vai izteikumus. Šīs frāzes vai komandas parasti ir ļoti īsas un skanīgas un to funkcija ir mudināt uz kādu konkrētu rīcību. Snūķera spēlētāji samērā maz komunicē savā starpā un spēles laikā saziņa ir minimāla, jo spēle, pirmkārt, īsti neparedz komunikāciju starp spēlētājiem, un, otrkārt, tā pieprasa lielu koncentrāciju. Spēlētājs var tikai aicināt savu pretinieku atsevišķajos gadījumos atkārtot sitienu pēc pieļautās kļūdas. Šī iespēja formāli saucās „*play again*” vai „*go again*”, taču spēlētājs var aicināt arī citādi vai pat vienkārši pamāt ar galvu. Ar šo spēlētāju komunikācija parasti arī ierobežojas. Taču šajā ziņā liela loma atvēlēta tiesnesim. Snūķera tiesnesis ne tikai nosauc iegūto punktu skaitu piegājienā pēc katra sitiena, bet arī mutiski fiksē pārkāpumus un pilda vairākas citas funkcijas, nodrošinot spēles norisi atbilstoši noteikumiem. Piemēram, kad pēc sitiena bumbas apstājas blakus vienai otrai un tās saskaras, tiesnesis pasludinās „*touching*”

ball” vai „*touching balls*” (ja saskaras vairākas bumbas reizē), kas nozīmē, ka nākamais sitiens jāizpilda savādāk, paturot prātā esošo situāciju uz galda. Ir arī vairāki citi tiesneša mutiskie konstatējumi: „*foul*”, „*foul and a miss*”, „*free ball*”. Šos konstatējumus tiesnesis vienmēr paziņo angļiski un tos nekad netulko. Aptaujā bija iekļauts jautājums, kura mērķis bija noskaidrot, kā būtu jāatveido šie termini snūķera noteikumu tulkojumā latviešu valodā. Liela daļa respondentu (36%) apstiprinājuši, ka tos netulko un vajag atstāt tikai angļiski, un puse respondentu (50%) ieteica atstāt angļu valodā, bet iekavās piedāvāt tulkojumu.

Piedēklis *-er* iekļauts to terminu sastāvā, kas raksturo spēlētāju vai priekšmetu atkarībā no viņa veiktās darbības vai funkcijas, kā arī apzīmē spēlē izmantojamo līdzekļu tipus.

Latviski tas tiek īstenots ar dažādiem priedēkļiem. Šeit ir daži piemēri:

striker – sitējs

marker – marķieris

extender – pagarinājums

Lietvārda dzimte, kuras gramatiskais rādītājs ir galotne, sniedz noteiktu informāciju par nosauktā objekta un ar to saistītā jēdziena piederību pie noteiktas semantiskās un jēdzieniskās grupas un tam ir būtiska loma terminu sistēmas veidošanā. (Skujiņa, n.d.)

Terminu veidošana ir apzināts process, kura rezultātā jēdzienu nosaukšanai un atveidošanai tiek izmantotas nacionālās valodas resursi. Snūķera terminoloģijā zināmu vietu ieņem termini metaforas, kas atspoguļo loģisko zināšanu un profesionālās darbības saikni.

Šeit var atcerēties jau iepriekš izskatītos terminus „*spider*” un „*swan*”. Tās ir patstāvīgas leksiskās vienības, kas snūķera terminoloģijā iegūst terminu statusu un papildu nozīmi. Abi ir kijas balsti, taču pēc formas tie ir līdzīgi zirneklim un gulbja kaklam. Pateicoties šai līdzībai arī spēlētājiem ir vieglāk atcerēties šos nosaukumus, jo tie balstās uz asociācijām. Tāpēc latviešu termins arī ir izveidots kā metaforisks pārnesums atbilstoši līdzībai – „zirneklis” un „gulbis” vai „gulbja kakls”.

Tāds pats metaforisks pārnesums ir arī terminam „*feather shot*”, kas apzīmē ļoti plānu sitienu, kad sitambumba knapi pieskaras mērķbumbai. Taču latviešu valodā saglabāt līdzīgu metaforu un tajā pašā laikā izveidot labskanīgu terminu likās neiespējami. Tāpēc ierosinātais termins ir „plāns sitiens”. Arī krievu snūķera terminoloģijas veidotāji nespēja atrast labāku risinājumu – „*очень тонкая резка*”.

Veicot snūķera noteikumu tulkojumu un strādājot pie terminu glosārija veidošanas autore ieskatījies kā dažus sarežģītākus terminus kolēģi bija iztulkojuši arī citās valodās, ne tikai krievu. Autore ir rūpīgi izpētījusi franču un vācu tulkojumus un ar nožēlu konstatējusi, ka visbiežāk risinājumi netika meklēti vispār un bieži vien termini paliek nemainīti un atstāti

angļu valodā.

Salīdzinājumam tiek piedāvāti jēdziena „*break*” skaidrojumi kā tie parādās oficiālo noteikumu tekstā visās autorei saprotamās valodās:

ENG:

A break is a number of pots in successive strokes made in any one turn by a player during a frame.

RUS:

Серия – множество сыгрываний последовательными ударами (с кия), сделанными игроком в одну из очередей в течение фрейма.

FRA:

Un « Break » est un nombre de « Pots », en « Strokes » successifs réalisés par un joueur à tout moment pendant une « Frame ».

GER:

Ein *Break* ist eine Anzahl von *Pots* in aufeinanderfolgenden *Stößen* in (aus) einer beliebigen *Aufnahme* während eines *Frames*.

Var secināt, ka visrūpīgāk snūķera terminoloģijas veidošanai savā valodā pieķērušies tieši krievu valodas speciālisti. Turklāt, papildus pamatnoteikumu tulkojumam tiek piedāvāti arī iepriekš pieminētā rīdzinieka Vladimira Siņicina komentāri vairākiem jēdzieniem, kas ievērojami veicina jēdzienu dziļāko izpratni.

Franču un vācu tulkotāji izvēlējušies dažādus līdzekļus terminu atšķiršanai no pamatteksta. Franču valodā tas tiek realizēts izmantojot iekavas, taču vācu valodā piemēro slīprakstu (tāpat kā angļu oriģinālā), taču tas ir attiecināms gan uz pārtulkotiem terminiem, gan uz tiem, kas ir atstāti angļu valodā. Jāpiezīmē, ka angļu termini visai neveikli pakļaujas vācu valodas gramatikas sistēmai: *eines Frames*.

Autore uzskata, ka šāds tulkošanas princips ir vienkāršākais ceļš, kas nekādi nebagātina mērķa valodu, tai vietā piesārņojot to ar hibrīdterminiem. Tāpēc gan tulkojot noteikumu tekstu, gan veidojot snūķera terminoloģiju latviešu valodā autore par piemēru uzskatījusi tieši krievu valodas speciālistu darbu.

Autores piedāvātais tulkojums tam pašam teikumam latviešu valodā ir šāds:

LAT

Sērija ir viena spēlētāja nepārtraukti izpildītu iesitienu skaits piegājienā vienas partijas ietvaros.

Jāpiebilst, kā gan „sērijai”, gan „partijai” pastāv arī vienlīdzīgi sinonīmiskie termini-

aizguvumi „breiks” un „freims”, kurus lieto tikpat bieži, un arī noteikumus ir izmantoti abi varianti. Snūķera terminoloģijas leksikas vienībām ir raksturīga sinonīmija. Līdz ar laiku valodā notiek leksisko vienību sinonīmijas rindas dabiskā atlase par labu vienam variantam, kas turpmāk tiek lietots kā vienīgais termins. Kamēr terminoloģijā ir sastopamas sinonīmijas rindas, var runāt par to, ka šī terminoloģija atrodas izveidošanās stadijā. Terminoloģijas izveidošanās ir tieši atkarīga no pašas jomas attīstības.

Autore uzskata, ka specializētajā vārdnīcā jānorāda visa sinonīmijas rinda, jo tas var palīdzēt tulkotājam, kā arī jebkuram citam terminoloģijas lietotājam. Tāpēc sastādītajā glosārijā ir iekļauti arī biežāk sastopamie sinonīmi populārākiem jēdzieniem.

Glosārijā kopumā ir apkopoti 230 snūķera termini no 8 dažādiem snūķera un biljarda terminoloģijas sarakstiem angļu valodā, kas ir pieejami tiešsaistē. Jēdzieniem tiek pievienota, pēc autores domām, veiksmīgāka definīcija, kā arī ir norādīts avots, no kura autore paņēmusi konkrēto terminu kopā ar definīciju.

Populārākie termini bija atrodami vairākos terminu sarakstos. Ir daudz kopējo biljarda terminu, kas ir attiecināmi uz citām biljarda spēlēm – pūlu, krievu biljardu, karombolu u.c. Tāpēc no sākuma bija jāatlasa tie, kas attiecās tai skaitā arī uz snūķeru. Vairākiem jēdzieniem sniegti dažādi termini, kurus lieto kā sinonīmus. Atsevišķi termini bija atrodami tikai vienā no izskatītajiem avotiem. Daži no tiem pārsteidza pat pieredzējušos spēlētājus, jo viņi tos nekad neizmanto saziņā. Tāpēc autore nolēmusi apkopot tikai tos jēdzienus, kas ir plašāk lietojami latviešu spēlētāju vidū. Vairumam angļu terminu nebija atrodami latviešu valodas ekvivalenti, tāpēc autore lūgusi konsultācijas snūķera speciālistiem, lai noskaidrotu, kā atsevišķi jēdzieni parasti tiek atveidoti praksē, vai arī ar viņu palīdzību izveidotu jaunus latviskos terminus.

Kā arī, pēc autores domām, jēdzienam labākai saprašanai un uztverei var piemērot arī attēlus. To pašu domu izsaka arī Kabrē. Viņa uzskata, ka dažiem jēdzieniem, konkrēti, tiem, kas apzīmē kaut kādus objektus, attēli ir labākais reprezentācijas paņēmiens, jo tie ir pieejami izpratnei. Autore uzskata, ka attīstot datortehnoloģijas, grafiskie attēlojumi var tikt lietoti kopā ar verbālu terminu aprakstu, kas pēc tam var kļūt par jaunu terminoloģijas pētījumu priekšmetu (Cabré, 1999: 164). Tāpēc atsevišķiem terminiem autore pievienojusi arī mazus attēlus.

SECINĀJUMI

Rakstā tika izpētīti visi latviešu valodā pieejamie resursi par biljardu, tai skaitā tiešsaistes resursi un LZA TK izstrādāta Sporta vārdnīca, kurā novērotas vairākas neprecizitātes. Apkopoti snūķera termini no vairākiem tiešsaistē pieejamiem terminu glosārijiem angļu un krievu valodā. Lai gūtu padziļinātu ieskatu par ikdienā lietoto snūķera terminoloģiju, darba autore ir vērojusi spēles klātienē biljarda klubos, tikusies ar vairākiem snūķera speciālistiem, tostarp WPBSA A kategorijas snūķera treneri Sergeju Sergejevu, Eiropas čempioni snūķerā Tatjanu Vasiļjevu, snūķera un pūla tiesnesi Gati Taubi, aktīvāko snūķera rakstu veidotāju Lauri Bērziņu, LRBF valdes locekli Juriju Rjazanski un LRBF sadarbības partneri komunikācijā ar medijiem un sponsoriem Ralfu Minkēviču. Tas ļāva izvērtēt un salīdzināt viedokļus par snūķera terminoloģiju no visām iespējamām pusēm. Ar LRBF palīdzību spēlētāju starpā tika izplatītas un aizpildītas 33 aptaujas anketas, veikts rezultātu apkopojums.

Raksta autore konstatē, ka esošā snūķera terminoloģija latviešu valodā ir ļoti ierobežota un daudzi termini veidoti angļu vai krievu valodas ietekmē. Apstiprinājās sākumā paustās bažas par to, ka snūķera terminoloģijai latviešu valodā neviens līdz šim nopietni nebija pieķēries un ar snūķera terminu veidošanu nodarbojušies paši spēlētāji un snūķera cienītāji. Nozares ekspertu konsultācijas bija īpaši noderīgas šajā pētījumā, jo tās sniedza informāciju ne tikai par jēdzienu nozīmi, bet arī par praksē lietotajiem terminiem. Novērots, ka savstarpējā saziņā dominē aizguvumi, kurus spēlētāji nevēlas aizstāt ar latviešu

valodas ekvivalentiem, kā arī vairākiem jēdzieniem ir sarunvalodas sinonīmi. Turklāt secināts, ka snūķera speciālisti kopumā atbalsta snūķera terminoloģijas latviskošanu, taču saziņā visdrīzāk turpinās lietot pierastos terminus, kas lielākoties ir svešvārdi.

Snūķera terminu apkopošanu ievērojami apgrūtināja informācijas resursu trūkums latviešu valodā. Tika konstatēts, ka Latvijā nav izdota neviena grāmata par biljardu un ir pieejami tikai daži un reti papildināti tiešsaistes resursi. Autore novērojusi lietoto terminu nekonsekvenci gan rakstos par snūķeru tiešsaistē, gan LZA TK sastādītajā Sporta vārdnīcā.

Aptaujas rezultāti un situācijas izpēte liecināja, ka šis sporta veids kļūst populārāks, pieprasījums pēc regulārām ziņām plašsaziņas līdzekļos pieaug, tāpēc snūķera terminoloģijas attīstība latviešu valodā ir ļoti aktuāla. It īpaši tas ir svarīgi, tuvojoties nepieredzēti lielam snūķera pasākumam Rīgā, kas pulcēs snūķera pasaules zvaigznes trīs gadus pēc kārtas.

Sakārtotais snūķera glosārijs ne tikai būtiski atvieglos tulkotāju un rakstu sastādītāju darbu, bet arī veicinās spēles apgūšanu snūķera iesācējiem un parastiem skatītājiem.

Terminoloģijas parādību pētīšana starptautiskajā kontekstā palīdz izprast terminoloģijas funkcionēšanas un attīstības īpatnības kopumā, tāpēc autore ir salīdzinājusi snūķera terminoloģiju arī citās valodās – krievu, franču un vācu valodās – un nonākusi pie secinājuma, ka visrūpīgāk pie snūķera (un biljarda) terminoloģijas ir strādājuši krievu speciālisti, taču vācu un franču valodā gadījumā bieži risinājumi nav meklēti vispār, un daudztermini ir atstāti angļiski. Tāpēc autore ir uzskatījusi krievu valodā izveidoto biljarda terminoloģiju par veiksmīgu piemēru funkcionālai terminradei.

Sastādot terminu glosāriju, autorei ir izdevies samazināt aizguvumu īpatsvaru un atrast veiksmīgus ekvivalentus latviešu valodā, kurus ir atbalstījuši arī aptaujātie spēlētāji. Autore ir nolēmusi atstāt dažus aizguvumus, kuri ir pietiekami labskanīgi un ir asimilējušies spēlētāju saziņā un ir plaši zināmi. Lai arī savā starpā spēlētāji sarunvalodā turpinās dažkārt lietot profesionālistus un žargonismus, kas ir jebkuras nozares terminoloģijas neatņemama sastāvdaļa, apkopotais glosārijs noteikti kalpos kā atspere punkts jauniem spēlētājiem, kuru Latvijā ir ļoti daudz. Glosārijā tika iekļauti arī pieredzējušo lietpratēju lietotie termini un iespējamie sinonīmiski varianti, lai nerastos nesaprašanās starp iesācējiem un pieredzējušiem spēlētājiem.

Sporta terminoloģija latviešu valodā ir salīdzinoši maz pētīta no lingvistiska viedokļa, tāpēc autore ierosina turpmāku sporta terminoloģijas izpēti un sistematizāciju, analizējot terminu lietojumu valodas praksē, it īpaši plašsaziņas līdzekļos. Būtu rūpīgāk jāizvērtē sporta terminoloģijas tulkošanas īpatnības un svešvalodu ietekme terminu veidošanā. Iespējams,

būtu nepieciešams ieviest izmaiņas Sporta vārdnīcā, novēršot nekonsekvenci un papildinot to ar jauniem biljarda un snūķera terminiem. Nozīmīgs darba virziens būtu noteikumu teksta tulkojuma un sastādītā glosārija turpmākā pilnveidošana un publiskošana LRBF mājaslapā, kas veicinātu terminoloģijas latviskošanu. Darba autore arī apņēmusies palīdzēt LRBF atjaunotās oficiālās mājaslapas izstrādē, kas ir plānojama tuvākajā laikā, un sniegt atbalstu tulkošanas jautājumos, kas ļaus efektīvāk ieviest latviskotu terminoloģiju.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Baldunčiks, J. (1989) *Anglicismi latviešu valodā*. Rīga: Zinātne.
2. Cabré, M. T. (1999) *Terminology: theory, methods, and applications*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
3. Sīlis, J. (2009) *Tulkojumzinātnes jautājumi: teorija un prakse*. Ventspils: Ventspils Augstskola.
4. Skujiņa, V. (2003) *Termins jaunlaiku griežos*. Pieejams <http://www.vvk.lv/index.php?sadala=216&id=648> [Apmeklēts 05.04.2014.]
5. Skujiņa, V. (2002) *Latviešu terminoloģijas izstrādes principi*. Rīga: Latviešu valodas institūts // Pieejams <http://www.vvk.lv/?sadala=217> [Apmeklēts 03.03.2014.]
6. Skujiņa, V. (n. d) *Gramatikas kategoriju loma terminu sistēmas veidošanā*. Pieejams <http://www.vvk.lv/index.php?sadala=216&id=648> [Apmeklēts 05.04.2014.]
7. *Sporta vārdnīca* (2010) Sast. Uldis Švinks. Rīga: Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija
Pieejams http://www.lspa.eu/files/study/lecture_materials/U.Svinks/Vardnica_latviski.pdf
[Apmeklēts 10.02.2014.]
8. Švinks U. (2002) *Sporta terminoloģijas loma sporta speciālistu izglītošanā*. E. Drezena piemiņai veltītā 2. starptautiskā terminoloģijas conference Terminoloģija un tulkošanas tehnoloģija daudzvalodu informācijas sabiedrībā. (50.-51. lpp.) Valentīna Skujiņa (red.) Rīga: LU LVI.
9. Švinks U. (2004) *Dažas pārdomas par sporta terminoloģiju*. *Linguistica Lettica*, (156.–167. lpp.) Rīga : LU Latviešu valodas institūts.

INTERNETA AVOTI

1. Pieejams <http://lrbf.lv>
2. Pieejams <http://lrbf.lv/lv/lrbf/statuti/>
3. Pieejams <http://www.worldsnooker.com/page/NewsArticles/0,,13165~3787766,00.html>
4. Pieejams http://sportacentrs.com/snukers/09032014-riga_sagaidis_snukera_eliti_augusta_notik
5. Pieejams <http://www.yorkshirepost.co.uk/sport/exclusive-snooker-star-is-rising-in-sheffield-1-4470849>
6. Pieejams http://sportacentrs.com/snukers/06052014-selbijs_finala_uzveic_o_salivanu_un_izcin
7. Pieejams http://www.playtables.lv/sportam_atputai/88
8. Pieejams <http://www.snookergames.co.uk/glossary1.html>
9. Pieejams http://en.wikipedia.org/wiki/Glossary_of_cue_sports_terms
10. Pieejams <http://www.billiardworld.com/glossary.html>
11. Pieejams <http://www.billiardsforum.info/>
12. Pieejams <http://www.fcsnooker.co.uk/coaching/beginners/glossary/glossary.htm>
13. Pieejams <http://www.intersnooker.co.uk/glossary> [vairs nav pieejams]
14. Pieejams <http://lastball.narod.ru/Glossary/Glossary.html>
15. Pieejams <http://www.sportsdefinitions.com/>
16. Pieejams <http://www.top-snooker.com/about/dict>
17. Pieejams <http://en.wikipedia.org/wiki/Snooker>
18. Pieejams <http://www.draugiem.lv/bumbas/pages/3890>
19. Pieejams <http://lv-snooker.com/?lang=en> [vairs nav pieejams]
20. Pieejams <http://lrbf.lv/ru/rules/snooker/#2.7>
21. Pieejams <http://www.worldsnooker.com/staticFiles/40/8d/0,,13165~167232,00.pdf>
22. Pieejams
http://www.ffbillard.com/telechargements.html?dossier=Snooker/R%E8glements%20sportifs&id_discipline=5
23. Pieejams <http://www.snookerregeln.de/>
24. Pieejams <http://www.pool8.lv/bilarda-noteikumi/pool8-noteikumi/>

25. Pieejams <http://wap.prosnooker.borda.ru/?1-13-30-00000014-000-40-0>
26. Pieejams http://ru.wikipedia.org/wiki/Словарь_бильярдных_терминов
27. Pieejams <http://spice.ucoz.lv/publ/60-1-0-1670>
28. Pieejams <http://ibsfnews.com/>
29. Pieejams <http://snookerist.ru/istoriya>
30. Pieejams <http://snooker-news.ru/history-snooker.html>

